

§ 267

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Martina Houtsosen valtuustoaloitteesta koulujen psykiatrisista sairanhoidajista

HEL 2024-006008 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon Martina Houtsosen ja 25 muun valtuutetun liitteenä olevasta valtuustoaloitteesta, joka koskee psykiatristen sairanhoidajien lisäämistä kouluihin:

Aloitteessa esitetään, että Helsingin kaupunki ryhtyy heti selvittämään mahdollisuuksia psykiatristen sairanhoidajien palkkaamiseksi helsinkiläisiin kouluihin ja oppilaitoksiin.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lasten ja nuorten mielen-terveyden edistäminen on koko kouluuyhteisön asia ja kaikkien oppilaiden kanssa työskentelevien henkilöiden vastuulla. Lautakunta näkee ensisijaisena toimenpiteenä, että oppilaiden opetuksesta ja hyvinvoinnista huolehditaan perusopetuslain, opetussuunnitelman ja oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti. Näin ollen opetusta järjestetään siten, että se edistää oppilaiden tervettä kasvua ja kehitystä.

Helsingin perusopetuksen opetussuunnitelmassa korostuvat hyvinvoinnin merkitys oppimiselle, koulun toimintakulttuurin kehittäminen sekä oppilaan aktiivinen rooli ja vuorovaikutustaidot. Lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa korostetaan opiskelijan hyvinvoinnin ja opiskelukyvyyn tukemista. Turvallisuutta vahvistavan vuorovaikutuskulttuurin luominen ja turvallisten ryhmien rakentaminen on koulujen ja oppilaitosten mielen hyvinvointia edistävää toimintaa. Mielen terveystaitojen tukeminen on osa ympäristöopin oppisisältöjä alakoulussa ja terveystieto-oppiaineen oppisisältöjä yläkoulussa ja lukiossa.

Jokaisessa koulussa ja oppilaitoksessa on oppilas- ja opiskeluhuoltolain mukaisesti järjestetyt opiskeluhuoltopalvelut, jotka edistävät yhteisöllisen opiskeluhuollon avulla osallisuutta, hyvinvointia ja terveyttä. Yksilöllisen opiskeluhuollon kautta tarjotaan varhaista tukea oppilas- ja opiskelijakohtaisesti. Tämän lisäksi lautakunta toteaa, että Helsingissä on täydennetty lakisääteisiä terveydenhoitajien palveluja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa. Lisäksi Helsingissä on neljä matalan kynnyksen mielen terveystalvospalvelupistettä (Mieppi), jonne ohjataan tarvittaessa koululaisia ja opiskelijoita. Mieppi palvelee 13 vuotta täyttäneitä nuoria ja aikuisia.

Helsingin kaupungin kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että opetussuunnitelman mukaisen työn varmistaminen ja opiskeluhuollon riittävä resursointi on tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Toimialalla tulee varmistaa, että henkilöstöllä on riittävät taidot ja valmiudet tehdä sekä ennaltaehkäisevää että tukevaa työtä oppilaiden ja opiskelijoiden mielenterveyden parantamiseksi. Kasvatus- ja koulutuslautakunta edellyttää ammattilaisilta kykyä liittyä yhteiseen työhön nuorten mielenterveyden edistämisen ja tuen asioissa. Lasten ja nuorten psykiatriset palvelut tarvitsevat parannuksia, mutta psykiatristen sairaanhoitajien lisääminen kouluihin ja oppilaitoksiin ei ratkaise tätä ongelmaa. Lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin pystytään parhaiten vastaamaan tehostamalla moniammatillista yhteistyötä, panostamalla mielenterveyden ongelmien ennaltaehkäisyyn ja jatkamalla mielenterveyspalvelujen kehittämistä yhdessä eri toimijoiden kanssa.

Peruskouluihin ja oppilaitoksiin on lisätty ammattilaisten määrää

Perusopetuksen opiskeluhuollossa kuraattorien määrää on lisätty 19 lisävakanssilla vastaamaan muuttunutta mitoitusta. Psykologien lisävakansseja lisättiin perusopetukseen viisi 1.8.2023, mutta psykologien saatavuudessa on yhä haasteita, joita pyritään ratkaisemaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan yhteistyönä. Kokonaan ilman psykologipalveluita ei ole yhtään koulua, sillä perusopetuksessa toimii keskitetty konsultaatiopalvelu.

Toisella asteella kaikki psykologivakanssit ovat täynnä. Kouluterveydenhuollossa terveydenhoitajien määrä on yli lakisääteisen mitoituksen. Opiskeluterveydenhuollon toisella asteella on ollut vuodesta 2013 lähtien mielenterveys- ja päihdetyöhön erikoistuneita sairaanhoitajia, jotka tarjoavat matalan kynnyksen palveluja mielenterveys- ja päihdeongelmissa. Vakansseja on tällä hetkellä kymmenen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on panostettu lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn vakinaistamalla kouluvalmentajatoiminta 1.8.2023. Toimintaa laajennettiin vuonna 2024, ja tällä hetkellä suomen ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa työskentelee 52 kouluvalmentajaa.

Lisäksi tarveperustaista rahoitusta saavien kaupungin koulujen yläkoululaisille on tarjolla maksutonta matalan kynnyksen liikuntaneuvontapalvelua. KouluPT toiminta on tarkoitettu nuorille, jotka liikkuvat terveytensä kannalta liian vähän esim. opetussuunnitelmaan kuuluvien Move! -mittausten perusteella. KouluPT toiminnan tavoitteena on vaikuttaa liikkumista selittäviin taustatekijöihin, kuten nuorten kokemaan liikunnalliseen pätevyYTEEN, vertaistukeen ja yhteisöllisyyden tunteeseen. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala vastaa toiminnasta ja sen rahoit-

tuksesta ja se on määräaikaista toimintaa. Kouluvalmentajien sekä KouluPT:eiden lisäksi perusopetuksessa työskentelee määräaikaisesti 7 nuoriso-ohjaajaa 7 koulussa ja toisella asteella kaikkiaan 10 nuoriso-ohjaajaa (7 lukioissa, 3 Stadin AO:ssa). Syksyn 2024 aikana tullaan vakinaistamaan 9 ohjaajaa toiselle asteelle ja 2 peruskoulupuolelle. Koulu- ja oppilaitosnuorisotyötä kehitetään yhteistyössä nuorisopalvelujen kanssa. Toisen asteen oppilaitoksissa toimivat myös liikkumisen ammattilaiset osana opiskeluhoitoa vuoden 2024 loppuun, jonka jälkeen toiminnan rahoitus päättyy. Uusien ammattilaisten läsnäolo on tarjonnut oppilaille ja opiskelijoille lisää turvallisia aikuisia, joilla on aikaa kohdata. Lapset ja nuoret usein myös itse toivovat läsnä olevia ja turvallisia aikuisia, joilla on aikaa kohdata koulu- ja oppilaitosarjessa.

Yhteenveto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta katsoo, että psykiatristen sairaanhoitajien lisääminen kouluihin ja oppilaitoksiin ei ole ensisijainen ratkaisu lasten ja nuorten mielenterveysongelmiin. Sen sijaan lautakunta korostaa, että lasten ja nuorten mielenterveyden edistäminen on koko kouluyhteisön asia ja kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa työskentelevien henkilöiden vastuulla. Työssä tulee panostaa ensisijaisesti ennaltaehkäisyyn, lainsäädännön ja opetussuunnitelman mukaisen työn toteuttamiseen, moniammatillisen yhteistyön tehostamiseen sekä opiskeluhoillon riittävään resursointiin. Kouluissa ja oppilaitoksissa on jo lisätty ammattilaisten määrää, kuten kuraattoreita, psykologeja, kouluvalmentajia, nuoriso-ohjaajia ja liikunnan ammattilaisia, sekä kehitetty palveluita eri toimijoiden kanssa oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistämiseksi.

Käsittely

Palautusehdotus:

Marko Hamilo: Lautakunta päättää palauttaa esityksen uudelleen valmisteltavaksi siten, että psykiatristen hoitajien määrää kouluissa ja oppilaitoksissa lisätään.

Psykiatristen sairaanhoitajien työnkuvaan kuuluu keskeisesti konkreettiset keinot, joista heillä on erityistä osaamista ja joista on hyötyä oppilaille, joilla on mielenterveyden ongelmia tai kehityksellisiä neuropsykiatrisia häiriöitä. Koulupsykologeista on sekä Helsingissä että muualakin Suomessa edelleen huutava pula, eikä isoa osaa viroista ole saatu täytettyä, joten koulupsykologien virkojen lisääminen ei ole ratkaisu.

Opetussuunnitelmasta nouseva tavoite siitä, että koko kouluyhteisö tukee oppilaiden mielenterveyden edistämistä, ei korvaa tarvetta psykiatriselle erityisosaamiselle, joka on vuosien koulutuksen ja kokemuksen tuomaa, menetelmälähtöistä ja näyttöön perustuvaa hoitoa. Monilla

lapsilla kynnys lähteä tällaisiin kaukana kotoa oleviin keskitettyihin yksiköihin on huomattavasti korkeampi kuin oman koulun tai oppilaitoksen tiloissa tapahtuvat käynnit, jonka takia iso osa lapsista tippuisi avunpiiristä.

Psykiatristen sairaanhoitajien työskentelystä peruskouluissa on laajaa ja erittäin hyväksi havaittua kokemusta mm. Turussa, Kuopiossa ja Keusoten alueella, joissa palvelulle todettiin olevan paljon kysyntää ja toiminta on koettu vaikuttavaksi.

Marko Hamilon palautusehdotus raukesi kannattamattomana.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilaiden hyvinvointipäällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Riina Ståhlberg, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 26018
riina.stahlberg(a)hel.fi

Nina Malaska, Ruotsinkielisen vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 09-31070077

nina.malaska(a)hel.fi

Elina Rautiainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 22 148
elina.rautiainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 24.04.2024 Houtsonen Martina Psykiatrisia sairaanhoitajia kouluihin

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa valtuutettu Martina Houtsosen ja 25 muun valtuutetun valtuustoaloitteesta koskien psykiatrisista sairaanhoitajista kouluihin.

Lausuntoa on pyydetty 4.10.2024 mennessä. Lausuntoa on myös pyydetty sosiaali-, terveys- ja pelastuslautakunnalta. Lausuntoa on valmisteltu yhteistyössä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kanssa.

01.10.2024

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilaiden hyvinvointipäällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Riina Ståhlberg, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 26018
riina.stahlberg(a)hel.fi

Nina Malaska, Ruotsinkielisen vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 09-31070077

nina.malaska(a)hel.fi

Elina Rautiainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 22 148
elina.rautiainen(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 24.04.2024 Houtsonen Martina Psykiatrisia sairaanhoitajia kouluihin

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 10.09.2024 § 247

HEL 2024-006008 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

10.09.2024 Pöydälle

Pöydällepanoehdotus:
Pia Kopra: Pyydän asian pöydälle.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti Pia Kopran ehdotuksesta panna asian pöydälle.

10.09.2024 Pöydälle

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Vesa Nevalainen, oppilaiden hyvinvointipäällikkö, puhelin: 310 86214
vesa.nevalainen(a)hel.fi

Niclas Rönnholm, ruotsinkielisen perusopetuksen päällikkö, puhelin: 310 86219
niclas.ronnholm(a)hel.fi

Riina Ståhlberg, opiskelijahuollon päällikkö, puhelin: 310 26018
riina.stahlberg(a)hel.fi

Nina Malaska, Ruotsinkielisen vapaan sivistystyön ja lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 09-31070077

nina.malaska(a)hel.fi

Elina Rautiainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 22 148
elina.rautiainen(a)hel.fi